

# Մ Է Ճ Մ Ո Ւ Ա Յ Ը Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս

Ի Ք Ո Ւ Ն Ժ Ի — Ս Է Ն Է

( 1869 )

ՆՈՒՄԵՐՈ 327

1787 ՃԵՄԱԶԻԼ ԷՎ. Ն

Մէծնուա ինքնուզեամէ  
Սէնէէէէ 150 րշ.  
Այլ թր այլ րդ ր 80

ԲԱԶՈՐ ԷՐԹԻՍԻ  
ՕԳՈՍՏՈՍ 4

Իւշ այլ րշ. 45  
Ճանէսի 20 պէցիւ. ք 40 փարայ

Ա. ԱՅԻՄԱՆԿԱ  
ՕԳՈՍՏՈՍ 16

ԱՍԻԹԱՆԷ 4 ՕԳՈՍՏՈՍ

## Ա Հ Վ Ա Ն Ը Մ Ի Լ Լ Ի Յ Է

Միւհթերէմ րահային պիւրի, յու-  
նիս 18 թարիխի իլէ, Անատոլու ճանի-  
պինտէն, ֆաղիլէթլու վէ միւհթերէմ  
պիւր զաթա իրաւ իլլէտիլի մէքթու-  
պուն տրգաթա շայեան ճիւմլէսի  
տիր:

... Յայտ առնեմ. Ս. իբր զի թէ  
'ի լրագրաց, եւ թէ 'ի գրութե-  
նէդ տեղեկացայ իրացդ եւ կողմնակ-  
ցութեանց եւ բաժանման կարծեաց  
եւ զգայութեան թէ եկեղեցական եւ թէ  
աշխարհական անձանց մեծամեծացս  
Ազգիս, իրաւունք եւ արտօնութիւնք  
սը եւ իցէ իշխանութեան, սուրբ են,  
եւ յամենայն զօրութենէ անձին պաշտ-  
պանութեան արժանի արեամբ եւ  
մահու չափ, որ ոչ ճանաչէ զիրաւու-  
նըս վիճակի իւրոյ եւ չեղան 'ի պաշտ-  
պանութիւն իւր, ըստ իս անբան հա-  
մարի, եւ որքան արդեօք զօրու-  
թեան եւ ճգանց պէտք են առ 'ի  
զկորուսեալն ի ձեռս բերել զսուրբ  
իրաւունս աւանդեալս զարուց հետե  
եւ յարգեալս յամենատեսակ իշխա-  
նութեանց անցելոյ ժամանակի, ուս-  
տի ահա ժամ ընդունելի, ահա ժամ  
բարեպատեհ 'ի պաշտպանել զիրաւու-  
նըս Ազգիս Սրբազան, եւ 'ի ձեռս բե-  
լոյ զկորուսեալս, արիւն Ազգիդ 'ի  
ձեռանէ ձերմէ պահանջեսցի, եւ այդ-  
որ 'ի բարգաւաճութիւն Ազգիս առա-  
ւել դէպ է, փափաքեսցի 'ի ձէնջ,  
եւ ինդրեսցի 'ի վէպս Ազգիս, մի եւ  
մի լիցի անկանիլ ձեզ ընդ պարտաւա-  
նօք եւ անիծիւք յետագայից եւ յա-  
ջորդացդ...

\* \* \*

Պաշտօնէքի մէքթուպու եազան  
միւհթերէմ զաթա թէչէքթուր օլուր, վէ  
թահսին խտէրիզ միլլէթիւթիլլիլիլի,   
քէչկէ պէցլէ զայրէթքէչ զէվաթ փէք  
չօդ պուլունտա միլլէթիւթիլլիլիլիլիլիլի  
վէ զաղէթամրզ վաւթթաւ իլէ Անա-  
տոլու վէ րում էլ ի թէրաֆլարընտա  
պուլունտա միլլէթաւ լարըմրզ զայ-  
րէթէ կէլիպ, միլլէթիւթիլլիլիլիլիլիլիլի  
լընր հիսս իթմէքաւ օլտուգլարընտ  
տաթի թէչէքթուր իտէրիլ:

ձումս կիւնիս թէճէմիւ խտէն  
փիսդոպարըր օմիւթիւթիլլիլիլիլիլիլիլի  
պուլունտալար, աթիլիլլիլիլիլիլիլիլիլիլի  
պէր զէվաթաւն միւրէթիլլիլիլիլիլիլիլի

Միհթան պէյ Տիւզ, Տիրան պէյ  
Ալէքսանտան, Յակոբ էֆէնտի կէօ-  
չէյեան, Յովհաննէս էֆէնտի Չամիչ-  
եան, Յովհաննէս էֆէնտի Սաքրզ,  
Պէտան պէյ, Միքայէլ էֆէնտի Ապ-  
տուլլահեան, Յակոբ էֆէնտի Տա-  
վութեան, Միքայէլ էֆէնտի Պիլէզիլ-  
ճեան, Յովհաննէս էֆէնտի Էնտուզ-  
եան:

## ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Կէչէն կիւն Բրուսիա բայթաթ-  
թը պուլունտան Պէրլին չէհրինտէ իշ-  
լէրինի թաթիլ իթմիլ օլան տուվարճը  
ամէլէլէրտէն իքի պինի ֆապրիգաճը  
իլէ ուղլաշլալ եէնիտէն իշլէրինէ տէ-  
վամէ պաշլամըշլար տըր:

— Պիւր վագըթման պէրու Ֆը-  
րանսա, ինկիլթէրրա վէ Ալէմանեա զա-  
ղէթալարը, քէօմիւր մատէնլէրինտէ  
վուզու պուլան մէսայիպի միւրէտտէ-  
րէյի հիքեպէ վէ պէյան իթմիլլէր  
տիր: Պու տէֆա պա թէլէզրաֆ իշի-

աիլաիլիլիլի կէօրէ, Ալէմանեա տա Մարդ  
չէհրինտէ քէօմիւր մատէնլէրինտէ չը-  
գան պիւր նէվի կալ բարլայրալ խայի-  
ճէ ամէլլէլէր թէլէֆ օլմուշլար, վէ պու-  
թէլէֆիյաթ մէմուլին զայրի զուհուր  
իթմիլ տիր, չէօյլէ քի, իւշ եիւզ եիր-  
մի պիր ամէլլէ իշլէմէք իշիւն պիր  
չուզուրա էնմիլ օլուպ, կալ բար-  
լատըլլնտա հիշ պիրի գուրթուլամա-  
յրալ քեաթֆէսի տաթի թէլէֆ օլմուշ-  
լար տըր: Մէզքիւր չուզուրտան ան-  
ճաղ եիրմի գաւառը լաշէ չըգմըշ, վէ  
տիկէլլէրի քեաթիլլէն մահվ ու նապէ-  
տիս օլմուշլար տըր:

— Կէչէն բէրլէմպէ կիւնիս, Ֆը-  
րանսա սէֆիրի Մ. Պուրէ թարաֆըն-  
տան, Տէրաւատէթաւ մուզլիլ տուէլի  
էճնէպիլլէ սիւֆէրաւընտ պիր զէյա-  
ֆէթ քէլիտէ օլունտուշ տուր:

— Եազընտա իճրա օլունտաւագ  
սիւննէթ տիւլիլիլիլի հաղըրըլըլարը  
կէօրիւմէյէ պաշլամըշ, վէ սիւննէթ  
իտիլէճէք չօճուգլարըն էլպիլլէրի եւ-  
րըլմաւընտ նաղարէթ օլունտաւոր իշին,  
Ս. Ժ. նամ զաթ Ֆրանսայա կէճնտէ-  
րիլլիլի տիր:

— Իլմի արդ հօճալարընտան տօգ-  
թօր Ապտուլլահ պէյ, քէլէթթիլլու  
տէվլէթլու Սէրաւըր Էքրէմ բաշա  
հաղըրէթլէրինի եարըմ Պուրիպալտա  
քեային արալ խոինտէ վէ ֆիւլիւք Չէք-  
մէճէ ճիվարընտա պիր մաղարա քէչֆ  
իտիւպ, տէրունիտէ Սթալաթ թիթ  
տէնիլլէն սիւթուլարը պուլմուշ, վէ  
պունուն տիվարլարը տաթի Սթալաք-  
թիթ իլէ սըվալը, վէ թէաթթիւ չէք-  
լինտէ պիր սալա օլուպ, աթիլզ մէ-  
զարըր տաթի պուլունտուշ օլտուղու  
մէմուլլէթման, վէ ալամէթլէրտէն  
աղնաշլըլըլնա կէօրէ, մէզքիւր  
մաղարաւտա Թրիկլուտիլ գաթիլ իւ-  
քեանը իլէ, օրատու պիլիլիլիլիլիլիլիլիլի

լէրինի իճրա իյլէմիշ օլմալարը էր. պապը մալիւմաթըն մէլհուզաթընտան տըր :

— Բրէնա վէ բրէնաէս աը կալլ քէնտի մախտումլէրի իլէ, Ալէմանեա տա Հէս-Տարմը շթատ պէօյիւք տու գալըլը բայիթաթըն Տարմը շթատա եէթիշիպ, մէղ քիւր տու գալըլըն բըրէնսինէ վիդ իթա վէրմիշլէր տիր :

— Գեր. խահակ եպիսկոպոս իլէ Արթ. Տիմոթէոս վարդապետին Մըըրա կէլմիշ օլտուգլարը իշխտիլմիշ տիր :

— Կէլէնլէրտէ Բում էլի գաղաս քէրլյի վէգ այի քեաթիպի Մուսթաֆա իթիֆաթ էֆէնաիյի թապանճա իլէ դօնաղը հալլուսունտա վուրուպ էօլալուրմիշ օլան ուշաղը Օսման, պու կիւն Սուլթան Մէհմետտէ Չէօրէքճի գարուսունտա ապըլմըշ տըր :

— Ճիւմա էրթէսի կիւնիւ իւս կիւտարտա Պալապան իսկէլէսինտէ իքի աթ համնալլարը, պարկիլըլէրի նէ պինիպ, տէնիղէ կիրտիքլէրինտէ մահէլլի մէզպուրուն զայէթ ուշուրումպիր եէր օլտու զունտան իքիսինիւ տէ պօղուլտուգլարը իշխտիլմիշ տիր :

... էֆէնտի :

Այն ինչ ամեն ուստեք ազգ լրագիրք, մերթ Սոյ եւ մերթ Ազթամարայ կաթուղիկոսութեանց դէմ սոսկալի յարձակումներով գրգիռ կը պատճառէին, եւ ամենայն դիւրութեամբ լուծուելիք խնդիրներ անլուծելի հանգուցիւք կը պնդէին, Ռենք չի կրնալով անտարբեր հանդիսատես լինիլ նոյն չարեաց, փութացիւք ազգու բողոքադրով մը Պատրիարքարանի, Երեսփոխանութիւն ըսուած խմբին եւ եպիսկոպոսաց ժողովներուն դէմ ելնել եւ իրենց ձեռնհասութեան կէտն ու սահմանը իրենց ճանչցնել. սակայն ցաւ է մեզ յայտնել որ խորհելու եւ խօսելու ազատութեան ջերմ պաշտպան պատուական Մանգումէն մեր իրաւացի բողոքն իրզս չի հանեց, մինչ խմբն իր ուղածին պէս կառնէր եւ ծախէր Բաջուլթիւնն այն չէ որ թշնամոյն ձեռքն ու ոտը պրկած եւ թափուր ի գինուց, ըստ մեր կամաց, անոր վրայ գայեաք, աջ ու ձախ չինայեղով խելճին կողերն ու գլուխը ջախջախենք. ասի վատութիւն, քստմենքի վատութիւն է. ճշմարիտ քաջութիւնն այն է որ,

ինչպէս մենք, նոյնպէս ալ մեր թշնամոյն զինուց հաւասարութիւն տալով՝ վեհանձնաբար մարտնչինք եւ արիւթաբար յաղթենք :

Ազգիս ընթերցող մասը քաջ գիտէ որ, մեր լրագիրները այս մասին ինչպէս իրաւանց հակառակ վարուեցան իրենք ուղածին գրելով եւ ուրիշներունը մերժելով, որով այս եսթիքներուն իրաւունքը մութի մէջ մնաց եւ արդարասէր ժողովուրդն ալ ի նանիր յուզուեցաւ ու յուզուեցաւ, բայց ամեն բան իր բնական վախճանն ստացաւ, եւ այսօր Սիս գլխիւրակոս իրեն կաթողիկոս ունի, Ազթամարն ալ քիչ ատենէն Խաչատուրը կուեննայ . . . :

Լրագիրք փոխանակ իրենց անպատեհ գրուածներով սրտերը ցրտացնելու եւ խռովութիւն սերմանելու, աղէկ չէի՞նք ներ սիրոյ եւ միութեան յորդորներ կարգալով՝ այս յարմար միջոցին, երից կաթողիկոսութեանց մէջ գաշնակցութիւն մը հաստատել տային եւ դարեւոր հակառակութիւնն ի սպառ բառնալու ճգնէին՝ որուն, դժբաղդաբար աւելի եւս արծարծուելուն պատճառ եղան, գուցէ Գէորգ կաթողիկոսի Աստուծոյ հրահանգէն եւ Ձեռնեաց Նճար Լէւոնտէլ ազգային Տէրութեան լեզուէն խարուելով եւ կամ ուրիշ ակնկալութեամբ . . . : Մենք լրագրաց այս վիճակին վրայ ոչ այնչափ որչափ կըղարմանանք Խառն ժողովոյ խիստ ընթացքին վրայ, որ Բոքիւսութեան պատրուակով՝ կուզէ Երեսփոխանութիւն ըսուած ստուերական մարմնին եւ համալրումար ժողովոյն (եթէ երբեք այս անունը կրնայ տրուիլ) վճիռները գործադրել, վճիռներ որոնք իրենց տրձանագրեալ սումարներուն մէջ բանտարկեալ պիտի մնան. այս մասին ապահով ենք, բայց անոր փափաքն է իր անընկալն մէկ քաղաքականութիւնը գործադրել, քաղաքականութիւն մ'որ Գէորգ եւ Զալալեանց յղացան, Երեսփոխանութիւն ըսուածը խնկարկեց, կարճատես Հայը ծնրադրեց եւ չահաւէր մասը իւր գերը խաղալու յարմար եւ գեղեցիկ ասպարէզ մը գտած կարծելով հողի ընդ մարմին անոր փաթեցաւ, Ովաննա կարգաց, այսու ամենայնիւ իւր խորհուրդը ծածկելու համար մերթ քնդ մերթ ուրիշ ուրիշ լեզուներ ալ բանեցուց, բայց չի կլլեցուց . . . : Այո, կը զարմանանք, եւ կը ցաւինք եւս Խառն ժողովոյ ընթացքին վրայ, որ փոխանակ ժողովուրդային իրաւունքները յարգելու եւ գործադրելու, ազգին նորանոր բաժանմանց դուռ բացող խնդիրներու մէջ խռնուութիւնն իրեն ուղեցոյց ունենալու, եւեր իր ձեռնհասութեան

թենէն շատ վեր գործերու կը նետուի՝ եւ « ես երեսփոխանութեան եւ համալրումար ժողովոյ վճիռները պիտի գործադրեմ » ըսելով դարուս մէջ՝ որուն նշանաբանն է ՅԱՐԳՈՒԹԻԻՆ ԻՐԱՒԱՆՑ, մէկ քանի եւ պիսկոպոսներ հանդերձ կաթուղիկոսօք աքսորելու կաշխատի : Ձենք գիտեր թէ՞ այդ Երեսփոխանութիւն ըսուած երբեմն ստուերական եւ այժմ գլխովին մոռեալ մարմինը եւ միայն մէկ քանի եպիսկոպոսներով կազմուած ու համագումար ժողովի անուն առած խմբիկը ինչ վերաբերութիւն ունին այն կաթողիկոսութեանց հետ՝ որոնք այսքան դարերէ ի վեր գաւա կառավարութիւն եւ զատ ժողովուրդներ ունեցած են, այն կաթողիկոսութեանց հետ՝ որոնք միմիայն իրենց ժողովուրդներէն կախեալ են, այն աթուոց հետ՝ որոց վրայ բազմող հայրապետներէն եւ ոչ մին մինչ ցարդ Պատրիարքարանի հաւանութեան դիմած չէ, այլ իւր ժողովըրդեան ընտրութեամբ հաստատուած, վերջապէս այն կաթողիկոսներուն հետ՝ որոնք իրենց սեփական ժողովուրդէն ընդունուած եւ արդէն իսկ ՕՍԵԱՆ ըլլալով բնաւ չպիտի խոնարհին եւ պարտաւոր չեն խոնարհելու, որոնց խորթ են իրենք եւ որոնցմէ արդէն օտարացած, ուսով յետ այսորիկ ալ թող չճանչնան զանոնք, բաւ է որ տէրութիւնը ճանչէ եւ հաստատէ, իրաւանց պաշտպան կանգնելու օրինակ մ'ընծայելով իրենց : Եթէ Խառն ժողովը կը բազմայ ապօրինութիւններ պատժել պէտք է որ նախ իր քիթն տակ գտնուող երեսփոխանութիւնը եւ յետոյ զԳէորգ պատժէ, որոնց առաջինը, որ միայն 200,000 Պօլսեցուց կողմէն ընապըւած էր յանդգնեցաւ յանուն համայն Հայոց ԳԳԳորգ կաթողիկոս անուանել, որ ան ալ առանց վարանելու ընդունեց այն կողմը, որուն կը ցանկար եւ որուն արժանանալու համար կաշառ իսկ յերուցած է, կըսեն, անշուշտ իր արժանաւորութեան վրայ վստահ չըլլալով. եթէ Խառն ժողովը կը բազմայ անարժանեքը եկեղեցիէն արտաքսել թող ԱՆՈՆՑ ՏԵՂԸ ԳԵՆԵՂՈՒ ԱՐԺԱՆԱՅԻՐՆԵՐԸ մեզ ցոյց տայ . . . Եթէ Խառն ժողովը կը բազմայ եկեղեցուց օրինաց ապօրիններուն իշխանութիւնները առ ոտն կոխել, որպէս զի ազգը մէկ մարմնով մէկ զլխի տէր ըլլայ, եւ իւր եկեղեցական գործերը կարգի կանոնի մօտեն թող, կրնայ նէ, հաճի, նախ՝ Եջմիածնի հակաթոռ կաթողիկոսութիւնը բառնալու, որ Սոյ մայր աթոռէն, Գրիգոր Մուսաբեկեանց կաթողիկոսի կենդանութեան, մէկ քանի ապստամբ եպիս-

կոպտաց ձեռքով հաստատուած ըլլալ ունի իսկ՝ կը ցանկայ ազգին միւս կաթողիկոսութիւնները ջնջել եւ զայն իր պոչը կապելով քաջել տանիլ ետեւէն . . . . .

Խառն ժողովը եթէ կուզէ, թող գործեալ իր քաղաքականութիւնը յառաջ վարելու ճգնի ու տքնի, բայց թող զգուշանայ որ պատիւը ստկի մը չընէ, քայած ճամբէն ձեռնառնայ եւս դառնալով եւ կամ յօնք չինեմ ըսելինի ազգին աչքը չի հանէ . . . . .

Գանք Խորէն եպիսկոպոսին : — Այս Սրբազանը, կաթողիկոսաց հրդեհեալ խնդրոյն մէջ, հովանար մ'ըլլալէ զատ, ինչպէս կը վկայեն շատեր, անցեալները մէկ քանի եպիսկոպոսաց ժողովոյն իր կամքը յատուկ նամակով մը յայտնած ու ըսած էր թէ, պէտք է որ Սոյ կաթողիկոսն ու անկէ ձեռնադիր եպիսկոպոսները աքսորուին ու չեղած համարուին . ըստ մեր կարծեաց, մեր Գերապատիւ հօր համար դեռ շատ կանուխ է ասանկ ծանրը գործերու մէջ նետուիլ եւ ասանկ կամք մը յայտնել, որպէս զի այլ եւ այլ կասկածներ չի դարձուցանէ իրեն համար . իւր գատած անձերը արդէն վատահիշի, արդէն բազմաց սէրն ու համակրութիւնը գրաւած եւ ապագային համար Ազգին ծառայելու մեծ յոյսեր կուտան, եւ ներուի մեզ ըսել որ, թէ մենք եւ թէ ուրիշ շատեր իր եւ ընկերակցացը համար այդ յոյսն ու անկախութիւնը չունինք, եւ յիշաւի, վաճաղի իրենց առաջին գործն եղաւ Ազգին վրայ մեծկակ պարտք մը բեռնել, որուն տակէն դեռ չի կրցնիք ելնել, եւն . . . . .

Վերջապէս եթէ Խառն ժողովը, որ լոկ պատրիարքարանի զուտ աշխարհային օրական գործերը կատարելու կոչումն ունի, եթէ այն խումբը՝ որ լոկ Պօլսոյ երեսօտիսանութիւնը կը ներկայէ, եւ եթէ Խորէն եպիսկոպոս՝ որ ձեռնադրութիւնը էջմիածնի կաթողիկոսէն ընդունած ըլլալով՝ չի կրնար Սոյ մայր Աթոռին հետ գործ մ'ունենալ եւ անոր ներքին եւ արտաքին գործերուն միջամտել, մինչեւ որ զայն չ'ընդունի եւ անոր չի հպատակի, եթէ անոնք կուզեն որ այս կաթողիկոսութեան նկատմամբ ձայն ունենան, պէտք է որ նախ՝ անոր հոգեւոր գերագոյն իշխանութիւնն ընդունին, երկրորդ Պօլսոյ Սոյ վիճակ կարգեն եւ հետ այնորիկ անոր Գահակալ կաթողիկոսաց ընտրութեան մասնակից ըլլան, եւ ոչ թէ բոլորովին հրամայող եւ յանուն ընդհանուր

Ազգին առնող ու ծախող, ինչպէս շատ պարագաներու մէջ եղած են, գաւառայինները առ ոչինչ գրելով՝ որոնք Ազգին խիստ մեծ մասը կը կազմեն : Եկա՛ւ ատենը որ գաւառականը իր իրաւունքները ճանչնալ ու յարգել տայ . ուստի Նիկիայի եւ Աղթամարայ կաթողիկոսներն իրենց սեփական ժողովրդէն ընդունած ըլլալով՝ այս երեսօտիսանութիւն է, այդ Խառն — ժողով է եւ այն Խորէն եպիսկոպոս՝ թո՛ղ ձայներնին կտրեն եւ տեղերնին նստին, եթէ չեն ուղեր շատ եւ շատ կծու դատաքննութեանց տակ խնայ . . . . .

Տէր, ընդունեցեք ներկայս Ձեր պատուական օրագրոյն միջոցաւ հրատարակել, իրաւանց պաշտպան հանդիսանալով՝ որմէ երբեք չէք խորշիր :

Մնամ անձնուէր Ազգիս  
1869, Յուլիս 26  
Չմիւռն Լիպարիթ

ՀԱՎԱՏԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԹԷ

Փարիս 13 օգոստոս .

Բիւսլիք շաղէթաւ տէր քի, իմ բերաթօր Նարօլէոն հաղրէթլէրինին, նամիզաճը զընա պագմայարադ, եւրրնքի կիւն Շալօն օրտուկեահընա կիւտէճէթլէրի իհթիմարտէն տիր :

Յրանսա իմբերաթօրիչաւը Լօժէնի հաղրէթլէրինին Շարգա օլան եօլճուլուղու շու վէճէլէ իտուկի մուգարըրէր տիր . շէօլլէ քի, իմբերաթօրիչայի միւշարիլէյհա հաղրէթլէրի, պաթըրանկա օգոստոս 23տէ Այաքսիօյա (Գօսիդա) կիտիպ, անտէն Գամպըրիլէ (Սափուա) վէ պուշտան Արէմպէրկէ (Չիլիէրիա) վէ պատէհու Սթանպօլա աղիմէթ իտէճէթ տիր : Միւշարիլէյհա հաղրէթլէրի, Արէմպէրկէն Սթանպօլա գատար թէպտիլ դըյաթէթինտէ օլուպ, լաքին Սթանպօլա ըհսմէն տուխուլ իտէճէթ իմիշ :

Փատրիս 13 օգոստոս .

Վալանս էյալէթինտէ իքի ուֆագպէօլիք էյգըյալար կէօրիւնիւպ, ահալի թէրաթընտան շէտիտէն թաագիպ օլունմուշլար տըր :

Լիզպօն 13 օգոստոս

Բօրթուկալ հիւքիւմէթինին եէնի վիւքէլա մէճլիսի թէշքիլ օլունտու :

Վիէնա 13 օգոստոս

Սամանլը տէմիր եօլլարընըն Լօմ

պարտ տէմիր եօլլարընա պիլլէշտիրիւմէսինէ սայիր աշըլան միւղսքէրաթըն պիր ֆայիտէյի հասըլ իթմէտիյի Նուվէլ Բրէս Լիպր շաղէթապընըս պէյանընտան տըր :

— — — — —

Միւթէվէֆա հօճա Ղաղար Գրիգորեանըն վէրասէթի

Միւթէվէֆայի մուամալիլէյին ապը վաւի վէ միւթապիգաթընըն վէրասէթմաթլուպաթլարընա տայիր իճապ իտէն պիւրհան վէ իսպաթլարը պէյան օլունմագիւղրէ, կէլէճէթ նոյեմբէր այընտա Տէրսատէթտէ քեային Նիկիլիգ գօնսօլուսխանէսի տիվանընտա պիր գօմիսիօնու մախսուս թէշքիլ օլունմագ իյիւն, չիւտիսթանըն աուլիյէ մէճլիսի թարաթընտան չըգան պիր էմր ու հիւքմ մուճիպլինճէ, գօմիսիօնու մէղքիւրուն աշըլաճաղը կիւնիւնիւ աղնամագ վէ սայիր մատտէլէր հագգընտա թաֆուլլի մալիւմաթալմագ իսթէյէնլէրին Ղալաթատա սաքին Նիկիլիգ ափօգաթը Մ. Թ. Հ. Գլիֆօնա միւրաճաաթ իթ էլէրի իլան օլունտը :

— — — — —

Ղալաթա Գուլէ գաբուսունտա Ն. 2 վէ 4 իլէ մուրադգամ իքի պապխանէ Գարաթօտօրի Լուցիքա խաթիունուն իսթիտապ իլէ ճանիսի Պապը Ալիտէն միւղայիտէյէ գօնուլմուշ վէ մէղքիւր խանէլէր տախիլ ինտէ 116 արշըն էպիլիյէ իքի գըթա էվգաֆ սէնէալէրի վէ պիր գըթա 20 զիլհիճճէ 1284 թարիիլի հուղուրու հաղրէթլէրի թէթվարէնահի իլամը մուճիպլինճէ Յրէնկ օլլու դէվճէսի Բէմուլէ խաթիունուն մուվաղաաթէն էօհտէսինտէ օլուպ ախէրին թէրաթընտան պուլունտուղունուն միւղայիտէյի մէղպուրուն խարիճինտէ օլուպ էանի մէղքիւր խաթիլէրէ թասահիւպ միւրաա իտէնլէր օլ մրգտար մահալէ մութասարըրթ օլամայաճաղարը իթմար օլունմագ վէ պու խուսուսուն թաֆսիլաթը իլիւն թալիպլէրի Պապը հաղրէթլէրի թէթվարէնահիլլէ վէ եախօտ Ղալաթատա Բէնշ շէմպէ քաղաքընտա Մ. Պաղլալ շէլպիկ գումբանեասընա միւրաճաաթ իթմէլէրի իւղրէ իլանը քէյֆիլլէթի իպլիտապ գըլընտը :

— — — — —

ՐՈՒԶՆԱՄԷԻ ՄԷՃԺՐՈՒԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

Այնպէս զորոքս պիւթիւն Խրիսթիանս  
վէ սայիր մէքիւնդէրտէ օգուանն Յիւզ-  
տէթիւլ Միւնչաձօթն միւսկիֆի Ռիֆաթ  
էֆէնտինն միւրլոյէ վէ ասքերիյէ վէ բօս-  
թա վէ խաչա միւստիլլէրինէ վէ ռիւշ-  
տիլյէ մէքիւնդի խօճալէրինէ վէ թիւճ-  
ճաւրլարա սայիր պիր չօգ արդուհալլար  
վէ բրօթէսինօ վէ սէքէսթրօ վէ ճիրօ վէ  
պօնօ վէ դամպլալ վէ սայիր տէյիւն սէ-  
նէտլէրի վէ մէսալիյէ միւթէտայիր մաղ-  
դաթալար վէ ինհալար վէ միւղէքքէրէ-  
լէր վէ թէսդիւլլէրիւթ վէ թէչէքքիւրի  
խիւլուս վէ թաթիյէ վէ պուսլարն ճէ-  
վապարը վէ թէքքէրէլէրին վէ իլմ ու  
խապէրլէրին էնվայի վէ տահա սայիր մէք-  
թուպլար վէ ճէվապարը վէ ախրընտա  
սիւլիւս խաթթիւս Արէպի վէ Ֆարիսի վէ  
Թիւրքճէ պէյիլէր վէ թէրքիպէր վէ  
թիւրքճէ մանէալարը տաթի ալթընա հա-  
ղըսարա , տէօրթ հիւզ դատար միւսէվ-  
վէտէյի չամիլ պու քէրրէ եէնիտէն թէչ-  
լիֆ օլունան Խիւզէթիւլ Միւնչաթ նաթ  
ինչա, սահնաֆ չարչընտա միւսկիֆի օլու-  
հաճի Ռիֆաթ էֆէնտինն ՎՊ Խիւմէրօլու  
տիւքքիանընտա վէ սայիր քիթապ սա-  
թանլարտա ալաֆրանդա ճիլտ իլէ օն եէ-  
տիյէր դուրուչա սաթըլմագտա տրը :

Ճրլլալ օղլունտա , տիշճի ճանկիկին  
տիւքքեանընտա սաշը օլմայան պաշ  
ըտրա պիթըրմէք : վէ քէլ պաշլարա  
տա խ'ստահուլէթէ մաալիծէ իտիլերէք,  
պըհհէթ քէսպ իթաիրիլմէքաէ օլաու  
ղու , վէ պու լիճճըլուպէլը օլմուշ աուը  
պիթէճէլինէ շիւքհէ եօգաուը :

9080 Նօմէրօ Ճամկաւղ Ալի աղա-  
նըն թօթիանէտէ թիապագ. սօգաղըն  
տա , . . . Նումէրօ իլէ մուրադդամ,  
մու թմասարըֆի օլտուղու պիր պապխա-  
նէսի, հիւքիւմէթ մարիֆէթի իլէ մէ-  
զատէ չըդ ալըըլը, վէ իքի եիւք օն  
պէշ պլն զուրուշա թէզսլուր իթ.  
միշ օլմաղ իլէ, թալիպ օլանլուրըն օն  
կիւն իշ ինտէ, Ղալաթատա Սանարզ-  
ճըլար ճատտէսինտէ մուգիւմ, Ղալա-  
թա միւնատիլէրինտէն եուսուֆ աղա-  
յէ միւրաճաւթ իյլէմէլէրի իլան օլու-  
նուր :

በኮሊቴሮጊኑ ጳጳሩ ሆኖ

Էանի ,

Երամէնի Գաթողիկէ միլլէթինաւն պիր  
զըամընըն ումումի միլլէթ սըֆա-  
թը իւէ .

Ուղերձ Կոստանդնուպոլսոյ Կաթողիկոսի Հայոց Իսմինտէ Թապ ի թափրոտիյի րէսայէ. 15 .

Ասլը ումուժի միլլէթին , մուամէլաթ  
վէ Էվրապը րէսմիյէսի իյէ ճէվապ .

Պուռ բեռալէ Պէ յօդ լու վէ Ղաւաթա  
թիւթիւնն՝ տիւ քրհանլարրնտա վէ ճէմի  
դադէթա ստթանլարտա վէ Մարդարեան  
վէ Գաֆաֆեան տիւ քրհանլարրնտա պէ-  
չէր զուրուչա սաթըմադտա տրր :

ሀ።፭።፬። ግ።፫።፭።

40. U. U.

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՄԵՌՑ

Բաժանեալ 'ի չորս արարուածս

Սոյն ողբերգութիւնը գրաբար եւ աշխարհաբար լեզուաւ Քիւրքեան տպարանէն 'ի լոյս ընծայուած է եւ Տական գահեկան կը ծախուի ամեն գրականարաց քով :

|                                     |                                                            |
|-------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| Փարիս 13 օգոստոս . . . . .          | 45 05                                                      |
| Գաբանտը . . . . .                   | 44-95                                                      |
| Լժուտրա դժնաօլիտէ . . . . .         | 44 <sup>1</sup> / <sub>4</sub> <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| Գաբանտը . . . . .                   | 44 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> <sup>3</sup> / <sub>4</sub> |
| Օսմանլը իսթիգրազը . . . . .         | 336                                                        |
| Գաբանտը . . . . .                   | 336                                                        |
| Յրանսրդ ֆժնտօսու 0/0 աէ 3 . . . . . | 73-35                                                      |
| Գաբանտը . . . . .                   | 73 37 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>                          |
| Իթալիան . . . . .                   | 56 20                                                      |
| Գաբանտը . . . . .                   | 56 40                                                      |
| Ինկիլիդ դժնաօլիտէ . . . . .         | 92 <sup>7</sup> / <sub>8</sub>                             |
| Գաբանտը . . . . .                   | 93 —                                                       |
| Վիէննա Գամպիօսու . . . . .          | 121                                                        |

ԷՍԶԱՄԸ ՌԻՄՈՒՄԻՅԷ

Գ Ա Լ Ա Թ Ա Բ Ի Ա Ջ Ա Ս Ը

Օգոստ. 2 Ճոււմ. էր. ախշամ . . . 49-16  
» 4 Բազ. էր. սապ. դուր. քէ. 49- 3  
» » » Էօյլէն . . . . . 48-24

ՍՍՀԻՊԻ ՄԷՍՈՒԼՈՒ ՂԱԶԷԹԱ  
ՅՈՎԱԿԻՄ ԹԻԻԼՊԷՆՃԵԱՆ

ՍԹԱՆՊՈԼՏԱ ԶԻԶԷՔ ԲԱԶԱՐԸ ԵՈՒՄԷՐՈ 45

ՃԷՄԻՅԷԹԻ ԻԼՄԻՅԷ ԹԱՊԻԱՆԷՄԻՆՏԷ

ᠫᠤ ᠳᠤ ᠤ ᠤ ᠤ ᠤ

**ԷՃԶԱՃԸ ՏԻՒՔՔԵԱՆԸ ՎԷ ՄԱՀՋԵՆԻ**

ԱՐԱՄՊՈԼՏԱՍ, ԻՀԹԻՍԱՊ ԳԱՐԵՐԱՐՏԱՆ Ն. 7—8. ՊԷՑ ՕՂԼՈՒՆՏԱՍ ԱՂԱՃԱՄԻ  
ՀՍՏՏԻՍԻՆՏԷ Ն. 67.

U O P T N U M L E X C E B U R C

(ՆՕՐԿԷՃԵԱԼԸ ԲՈԹԵՐ ՄՕԼԼԵՐԻՆ)

[illegible]

ՊՈՒԶ ԵՄԲԱՃԱԳ ՄԱՔԻՆԱ

ՄԱՏԷՆ ՍՈՒԼԱՐԸ, ՀԻՐ ԵԷՐՏԷՆ, ԹԱԶԷ

ԿՕՄԷԼԱՍԹԻՔ ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ

Ֆրանսուանը , Սյուանիանը , վե Մաճարըն էն որեա պաղլարընըն շարապլարը

ՀԵՐ ՎԱԳԸԹ ՀԱԶԸՐ ՊՈՒԶ ՄԱՔՐՆԱ ԻԼԷ ՆԱԲԸԼԸՐ

**ᐱ ᐸ ᑦ ᓂ ᑕ ᑭ ᑦ ᐅ ᐱ**

Պահալար, զայեթ էհվեն.